

การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน ของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย

A Development of Assessment Framework of Competencies for
Student Teachers' Learning Management and Specific Content Knowledge in
the Field of Early Childhood Education

วิภารัตน์ อิมรัมย์¹ พัทชนี กุลทาทันท์² วิไลวรรณ ศิริเมฆา¹ เบญจพร วรณุปถัมภ์²
และธนากร เทียมทัน¹

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
wiparatoiw1929@gmail.com

²อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
phatcha2009@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 2) เพื่อหาคุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประชากรเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งมีนักศึกษาทั้งหมด จำนวน 70 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย 30 คน รวมเป็นจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 30 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา โดยสังเคราะห์กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านปฐมวัย ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และครูผู้สอนในระดับปฐมวัย จำนวน 11 คน จากการสนทนากลุ่ม เพื่อสังเคราะห์และออกแบบกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย ซึ่งกำหนดรายละเอียดของเกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน และแบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ

ผลการวิจัยพบว่า

1. กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย มีองค์ประกอบด้านการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนสำหรับการจัดเรียนรู้ (ก่อนการสอน) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน)

2. กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย 8 สาระหลัก

3. คุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และคุณภาพแบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ นำให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ระดับ 0.5 ขึ้นไป ได้ค่าความยาก 0.2 - 0.8 ค่าอำนาจจำแนก 0.2 - 0.5 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.8

คำสำคัญ : กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ , การรู้วิชาเฉพาะด้าน

ABSTRACT

The purposes of this research were to construct the assessment frameworks for assessing competencies of learning management and specific content knowledge of teacher students in early childhood education program and to determine the quality the assessment forms for assessing competencies of learning management and specific content knowledge of teacher students in early childhood education program. The population were 70 teacher students in early childhood Education program. The sample of 30 teacher students in early childhood Education were simple randomly selected. The samples of each program were 30 teacher students. The research and development were used to construct the assessment frameworks for assessing competencies of learning management and specific content knowledge of teacher students in early childhood Education program. The data were analyzed by using Item Analysis of 11 experts opinion from focus group method. The research instruments were assessment frameworks for assessing competencies of learning management and specific content knowledge of teacher students in early childhood Education program consisted of 5 elements of competencies and 100 multiple choice test items designed to measure specific content knowledge in early childhood education programs.

The research findings were as follows :

1. The assessment frameworks for assessing competencies of learning management of teacher students in early childhood Education program were divided into five key components that were composed of instructional planning (before teaching) , classroom environment and classroom management, strategies for engaging the effective learning, learning feedback and assessment, and self-reflection (after teaching).

2. The assessment frameworks for assessing specific content knowledge of teacher students in early childhood Education program were 8 specific content knowledge for early childhood education program.

3. The quality of the assessment frameworks for assessing competencies of learning management of teacher students in early childhood Education program were meet the criteria set. The quality of the assessment frameworks for assessing competencies of specific content knowledge with 100 items with 5 multiple-choice was index of congruence higher than 0.50 , difficulty between 0.20-0.80 , the discrimination between 0.20-0.50 and the reliability value at 0.80 which was attained the criteria set.

Key words: Assessing Competencies, Learning Management

1. บทนำ

การปฏิรูปเพื่อการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ได้มีข้อเสนอแนะในเชิงยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาหลากหลายแนวทางตามข้อเสนอของคณะกรรมการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่ได้เสนอแนะไว้ ทั้งนี้เพื่อสร้างให้ครูยุคใหม่มีบทบาทในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอตามเกณฑ์ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน ขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีวิชาชีพที่เข้มแข็ง (สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2556). ดังนั้น กระบวนการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพจึงถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง นักวิจัยทางการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูได้พยายามคิดหาแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในด้านการจัดการเรียนการสอน จึงมีการศึกษาวิจัยวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การมอบหมายให้วิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือเรียน การมอบหมายให้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้แล้ววิจารณ์แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นโดยตนเอง เพื่อน และครูผู้สอนรายวิชาวิธีสอน การฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค (Micro-teaching) แล้ววิจารณ์การสอนโดยตนเอง เพื่อน และครูผู้สอนรายวิชาวิธีสอน การสะท้อนแนวคิดและประสบการณ์เกี่ยวกับการสอน การเขียนอนุทิน รวมทั้งการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างการผลิตครูฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อย่างไรก็ตาม ปัญหาหนึ่งที่พบโดยทั่วไปสำหรับนักศึกษาครูที่มีความรู้ในเนื้อหาที่สอนแต่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ในเนื้อหาที่ตนเองมีอยู่ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระสำคัญของรายวิชาต่างๆ ได้

สภาพการจัดการเรียนการสอน สาขาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยพบปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรมุ่งเน้นการเรียนรู้รายวิชาอย่างแยกส่วน

นักศึกษาชั้นปีที่ 5 ต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติงานในสภาพจริง จากการนิเทศการสอนพบว่านักศึกษาครูส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการ ในขณะที่ออกไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยเฉพาะปัญหาที่นักศึกษาฝึกสอนไม่สามารถสอนความรู้ในเนื้อหาที่ตนเองรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาดังกล่าวได้ซึ่งทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นปัญหาจากการขาดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการสอนรายวิชาต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยดังที่กล่าวมาแล้ว และจากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัย และติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่ผ่านมา ประกอบกับผลการประเมินสถานการณ์และทดสอบพัฒนาการอย่างคัดกรองในเด็กปฐมวัย (อายุ 0-5 ปี) พบว่าโดยภาพรวมเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มพัฒนาการล่าช้าในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าครูยังขาดคุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของเด็ก จิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก และยังคงขาดคุณภาพในเรื่องการจัดการเรียนรู้ของเด็ก

ดังนั้นคณะครุศาสตร์มีภารกิจสำคัญ ก็คือทำหน้าที่เป็น "ครูของครู" ที่ต้องผลิตและพัฒนา นักศึกษาครูให้มีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นำทักษะและความรู้ที่จำเป็นจากกระบวนการเรียนการสอนไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงได้ ในการผลิตและพัฒนา นักศึกษาวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายให้นักศึกษามีความรู้ในเนื้อหาและมีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ การรู้วิชาเฉพาะด้าน (Specific Content Knowledge) การรู้วิธีการสอน (Pedagogical Content Knowledge) และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (Teaching Competency)

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. เพื่อหาคุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ภาคปกติ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 2 หมู่เรียน มีนักศึกษาทั้งสิ้น 70 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ภาคปกติ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1 หมู่เรียน มีนักศึกษา 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างขึ้นเองซึ่งประกอบด้วย 1) กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย 2) แบบประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย 3) แบบทดสอบการรู้วิชาการศึกษาปฐมวัยเป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ

วิธีดำเนินการวิจัย การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิดเพื่อการออกแบบกรอบแนวคิดในการประเมินสมรรถนะของครูและการรู้วิชาเฉพาะด้าน เป็นขั้นตอนการสังเคราะห์แนวคิด

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่ม จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยใช้การวิเคราะห์ที่ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อยกร่างและออกแบบกรอบแนวคิด แนวทางการประเมิน เกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านปฐมวัย การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนารอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านปฐมวัยเป็นการนำข้อมูลจากการศึกษาในระยะเวลาที่ 1 มาพัฒนาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด แนวทางการประเมิน เกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านปฐมวัย โดยใช้การวิเคราะห์ที่ข้อมูลจากการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม จากนั้นตรวจสอบคุณภาพด้านความครอบคลุม ความทันสมัยและการนำไปใช้ได้จริง ความเหมาะสมของร่างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้เฉพาะด้านปฐมวัย ภายใต้การแนะนำโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) การสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (มีคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง) การสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์และ การสนทนากลุ่มนำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม 3) จัดทำกรอบการประเมินสมรรถนะของครูด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้าน 4) นำกรอบการประเมินสมรรถนะของครูด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านไป ทดสอบความถูกต้องโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ 5) วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบการรู้วิชาเฉพาะด้าน คือ 1) วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ 2) วิเคราะห์หาความยากง่ายและอำนาจจำแนกของข้อสอบ 3) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยจากการการสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่ม จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผลวิเคราะห์ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ

15 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

1. การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้

1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ความสอดคล้องของการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.3 การกำหนดวิธีการประเมินผล

2. บรรยากาศในการเรียนรู้

2.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กปฐมวัย

2.2 บทบาทครู

- 2.3 กระบวนการบริหารจัดการห้องเรียน
- 2.4 การปลูกฝังวินัยในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัย
3. กลยุทธ์ในการกระตุ้นเด็กปฐมวัยเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
 - 3.1 การสื่อสารกับเด็กปฐมวัย
 - 3.2 เทคนิคการตั้งคำถาม และการสรุปกิจกรรม
 - 3.3 การสร้างความสนใจของเด็กปฐมวัย
 - 3.4 ความยืดหยุ่นและไหวพริบในการตอบสนองต่อเด็กปฐมวัย
4. ผลย้อนกลับและการประเมินเด็กปฐมวัย
 - 4.1 ผลย้อนกลับ
 - 4.2 การประเมินเด็กปฐมวัย
5. การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน)
 - 5.1 การบันทึกพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
 - 5.2 ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์

2. กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย 8 สาขาหลัก คือ 1) หลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย 2) พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 3) ภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย 4) คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย 5) วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย 6) สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย 7) ศิลปะและดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 8) สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

3. คุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปได้ ดังนี้

3.1 แบบประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยกรอบองค์ประกอบ 5 ด้าน มีผลการประเมินมีความเหมาะสม 4.50 ขึ้นไปทุกข้อ โดยกำหนดให้มีระดับคะแนน 4 ระดับ คือ เริ่มต้น (Beginning) เริ่มชำนาญ (Approaching Proficient) ชำนาญ (Proficient) และยอดเยี่ยม (Distinguished) ซึ่งระดับคะแนนสูงสุดย่อมบ่งบอกแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

3.2 แบบประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ นำให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ระดับ 0.5 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบทดสอบไปใช้ทดสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน ได้ค่าความยาก 0.2-0.8 ค่าอำนาจจำแนก 0.2-0.5 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.8

5. การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยพัฒนารอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนาผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

5.1 การสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัย

จากการการสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผลวิเคราะห์พบว่า กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้มีทั้งหมด 5 ด้าน คือ 1) การวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) บรรยากาศในการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์ในการกระตุ้นเด็กปฐมวัยเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 4) ผลย้อนกลับและการประเมินเด็กปฐมวัย 5) การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังสอน) และกรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัย พบว่า จากการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูลงความเห็นว่า ด้านเนื้อหาควรเป็นเนื้อหาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) มคอ.1 ซึ่งกำหนดให้ผลการเรียนรู้สำคัญด้านความรู้ของวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ต้องบูรณาการความรู้การศึกษาปฐมวัยที่ครอบคลุมไม่น้อยกว่าหัวข้อดังต่อไปนี้ คือ 1) หลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย 2) พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 3) ภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย 4) คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย 5) วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย 6) สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย 7) ศิลปะและดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 8) สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนั้น สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จึงได้ออกแบบแบบทดสอบวัดความรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยให้ครอบคลุมกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี และครอบคลุมเนื้อหาการเรียนการสอนในรายวิชาบังคับ และรายวิชาเลือกตามแผนการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สอดคล้องกับคำกล่าวของ บรูเนอร์ (Bruner, 1966) ที่ว่า ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นฐานซึ่งกันและกัน การเรียนการสอนต้องมีลำดับขั้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสะสม ความรู้ต่อเนื่องให้เกิดผลในระยะยาวและถ่ายโอนสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปสู่การเรียนรู้เรื่องใหม่ นักออกแบบ การเรียนการสอนจึงจัดโครงสร้างเนื้อหา โดยคำนึงถึงขอบเขต (scope) และลำดับก่อนหลัง (sequence) ตามธรรมชาติของเนื้อหา และจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างของเนื้อหา

5.2 คุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกการศึกษาปฐมวัย

5.2.1 แบบประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านปฐมวัย ตรวจสอบคุณภาพด้านความครอบคลุม ความทันสมัยและการนำไปใช้ได้จริง ความเหมาะสมของร่างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้เฉพาะด้านปฐมวัย ภายใต้การแนะนำโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้ค่าคะแนนมากกว่า 4.50 ทุกข้อ กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือในระดับที่สูงมาก จึงสามารถนำไปประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครุ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทกา วารินิน (2557) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านคือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรความสามารถในเนื้อหาการสอน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี

สารสนเทศ และการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ หลักการของรูปแบบ มี 4 หลักการ คือ (1) สนองความต้องการของผู้รับการพัฒนา (2) การยืดหยุ่นของกระบวนการและวิธีการ (3) การมีส่วนร่วมของผู้รับการพัฒนา (4) ความแตกต่างระหว่างบุคคล กระบวนการพัฒนา มี 5 ขั้นตอน คือ (1) การสร้างความต้องการในการพัฒนา (2) วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา (3) การออกแบบและวางแผนการพัฒนา (4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนา (5) การประเมินการพัฒนา หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบระดับมากที่สุด

5.2.2 แบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ นำให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ระดับ 0.5 ขึ้นไป และจากการนำแบบทดสอบไปใช้ทดสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน ได้ค่าความยาก 0.2 - 0.8 ค่าอำนาจจำแนก 0.2 - 0.5 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.8 แบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือในระดับที่สูงมาก เนื่องจากในการสร้างแบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยเป็นข้อสอบแบบปรนัย ซึ่งกรอบแนวคิดในการการสร้างแบบทดสอบจะได้มาจากข้อมูลจากการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 เป็นกระบวนการศึกษาแนวคิดเพื่อการออกแบบกรอบแนวคิดในการประเมินการรู้วิชาการศึกษาศาสตร์และวิเคราะห์การสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) มคอ.1 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษาและครูผู้สอนในระดับปฐมวัย จากข้อมูลการวิเคราะห์บันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อยกร่างและออกแบบกรอบแนวคิดแนวทางการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านปฐมวัย อย่างไรก็ตาม แบกซ์เทอร์และเลดเดอร์แมน (Baxter, J. A., & Lederman, N. G. 1999) ได้เสนอว่าในการวัดความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน (Pedagogical Content Knowledge; PCK) ว่าควรวัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ สิ่งที่ครูผู้สอนรู้ สิ่งที่ครูผู้สอนปฏิบัติ และเหตุผลในการปฏิบัติของครูผู้สอน โดยใช้วิธีวัดที่ประกอบด้วยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายที่เรียกว่า Multi-method evaluation เพราะไม่มีวิธีวัดวิธีใดวิธีหนึ่งที่สามารถวัดความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนได้ครบและครอบคลุมทุกองค์ประกอบ

6. สรุปผลการวิจัย

กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย มีองค์ประกอบด้านการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนสำหรับการจัดเรียนรู้ (ก่อนการสอน) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน) มีกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย 8 สาระหลัก และคุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย มีคุณภาพ

ตามเกณฑ์ที่กำหนด และคุณภาพแบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัย ประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ระดับ 0.5 ขึ้นไป ได้ค่าความยาก 0.2 - 0.8 ค่าอำนาจจำแนก 0.2 - 0.5 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.8

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การนำเครื่องมือวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย ควรมีการทบทวนความรู้เรื่องต่างๆ ตามกรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านก่อน การนำเครื่องมือไปใช้วัด เนื่องจากเครื่องมือวัดการรู้วิชาเฉพาะด้าน พัฒนาขึ้นครอบคลุมหลักสูตรซึ่งนักศึกษาเรียนมาตลอด 4 ปี

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย

7.2.2 ควรมีการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูการศึกษาปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- นันทกา วารินทร์. (2557). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). “การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21” เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด สพป.แพร่เขต 1-2. ณ โรงแรมนครแพร่ทาวเวอร์ วันที่ 22-23 เมษายน 2556. (โครงการความร่วมมือระหว่างเขตพื้นที่กับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Baxter, J. A., & Lederman, N. G. 1999. Assessment and measurement of pedagogical content knowledge. In J.Gess-Newsome & N. G. Lederman (Eds.), “Examining pedagogical content knowledge” (pp. 147-161).Dordrecht, The Netherlands: Kluwer Academic Publisher.
- Bell, J., Veal, W. R., & Tippins, D. J. 1998. “The evolution of pedagogical content knowledge in prospective secondary physics teachers”. Paper presented at the annual meeting of the National Association for Research in Science Teaching, San Diego, CA.
- Bruner, J. S. (1966). *Toward a theory of instruction*. Cambridge, MA: Harvard University.

Stump, S. L. 2001. “Developing preservice teachers’ pedagogical content knowledge of slope”. Journal of Mathematical Behavior.20: 207-227.

